

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 12 kor. Félévre . . . 7 „	Felelős szerkesztő: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, VI, Andrásy-út 1.
--	---	---

Tartalom. A bélyeg- és illetéktörvények módosítása. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A bélyeg- és illetéktörvények módosítása.

A bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módosításáról szóló 1916:XXVII. t.-cz. három irányban tartalmaz rendelkezést. Az I. fejezet (1—2. §) a bélyegilletéki fokozatokat emeli, a II. fejezet (3—10. §) az ingatlanok törvényszerű legkisebb értékének megállapítására nézve tartalmaz új szabályokat és a III. fejezet (11. §) a háborúban esettek hagyatékának illetékkedvezményezéséről rendelkezik.

I.

Az új bélyegskála, mely lapunk e számának „Közlemények“ rovatában található, a m. kir. pénzügyminister 1916. évi 135800. körrendelete szerint 1916. évi december hó 1. napján lép életbe.

Az új fokozati illetékek elsősorban az állami bevételek szaporítására szolgálnak. Az I. fok. illeték (váltók stb.) eddig $\frac{1}{15}^0/0$ volt, ezentúl $\frac{2}{15}^0/0$; a II. fok. illeték (kötelezvény, nyugta, szolgálati és bérleti szerződések stb.) eddig mintegy $\frac{5}{16}^0/0$ volt, ezentúl $\frac{1}{2}^0/0$ lesz; a III. fok. illeték (ingók vétele stb.) eddig $\frac{5}{8}^0/0$ -ot tett ki, ezentúl $1^0/0$ -nak felel meg.

Azt az időpontot illetőleg, amelytől fogva az új bélyegilletéki fokozatok alkalmazandók, a törvény 2. §-ának első bekezdése és

12. §-a határozza meg aszerint, amint az illeték bélyegjegyekben rovandó le, vagy készpénzben fizetendő.

1. A törvény 2. §-ának első bekezdése értelmében az új bélyegilletéki fokozatok tételeit kell alkalmazni mindazokban az esetekben, amelyekben a kincstár joga az illetékre a törvény életbelépte után nyílt meg; ehhez képest a törvény idézett rendelkezései szerint kell eljárni mindazokban az esetekben, amidőn a fokozatos illeték 50 koronát meg nem halad s annak lerovása *bélyegjegyekben kötelező*.

Azt az időpontot, amelyben a kincstár joga az illetékre beáll, a bélyeg- és illetékszabályok 16. §-a határozza meg.

A törvény 2. §-ának 2. bekezdése szerint azonban az 1916. évi december hó 1-je előtt kiállított kötvények szelvényeitől, az illetéki díjjegyzék 93. tételének 2. c) pontja szerint járó és az illetéki díjjegyzék 64. tét. 2. pontjának utolsó bekezdése, illetve 89. tét. X. a) pontja értelmében lerovandó szelvénybélyegilletékek továbbra is az eddigi törvényes rendelkezéseknek megfelelően rovandók le, jöllehet a szelvények esedékessége már a törvény életbelépte után áll be.

2. A törvény 12. §-a értelmében az új bélyegilletéki fokozatok tételeit kell alkalmazni mindazokban az esetekben, amelyekben az illeték a törvény hatálya alatt kerül elsőfokú kiszabás alá. Ehhez képest a bélyeg- és illetékszabályok értelmében *kiszabás alá eső és készpénzben fizetendő* fokozatos illetékekre nézve a törvény 12. §-ának rendelkezése alapján az új bélyegilletéki fokozatok tételeit kell alkalmazni azok után az okiratok vagy jogügyletek után járó illetékek megállapításánál, melyek habár a törvény életbelépte előtt állítottak ki vagy jöttek létre, csak a törvény hatálya alatt, azaz 1916. évi december hó 1-én vagy az után kerülnek elsőfokú kiszabás, illetve előírás alá.

A törvény 12. §-a értelmében az új bélyegilletéki fokozatok tételeit kell tehát alkalmazni a társaságok által az illetéki díjjegyzék 89. tétele és más törvényes rendelkezések értelmében, — valamint a külön engedélyek alapján készpénzben fizetendő fokozatos illetékek megállapításánál akkor, ha a szóban levő illetékek kiszabása, illetve előírása (befizetése) 1916. évi december hó 1-én vagy az után történt.

Természetesen itt is kivételt képeznek a 2. § 2. bekezdésében felsorolt esetek.

*

Ausztriában is intézkedés történt az 1916. évi augusztus hó 28-án kelt császári rendelettel az illetékek felemelésére, de jóval szélesebb körben mint nálunk. Mindenekelőtt a fokozati illetékek felemelése is nagyobb mértéket ölt. Az I. fokozatban a mi táblázatunk szerint 6000 korona után 5 korona az illeték és ezen felül minden megkezdett 3000 korona után 2 korona 50 fillér, míg az osztrák fokozatban 6000 korona után 8 korona és minden megkezdett további 3000 korona után 4 korona fizetendő.

A II. fokozatban 4800 korona után nálunk 18 korona s ezen felül minden megkezdett 1600 korona után 6 korona illeték jár, az osztrák táblázatban 4800 korona illetéke 24 korona s minden további 1600 korona után 8 korona. A III. fokozat az osztrák rendeletben is kétszerese a II. fokozatban megállapított illetéknek.

A rendelet nem elégszik meg az illetéki fokozatok felemelésével, hanem ezenkívül még az ill. díj. számos tételében megszabott illetéket is lényegesen felemeli. A részvénykibocsátási illetéket kivétel nélkül mindenféle részvényre nézve a III. fokozat szerint követeli. Az ingatlan vagyonátruházási illeték után 25% rendkívüli pótlékot állapít meg. Ezáltal a fel- és lemenők öröksége után az illeték, amely nálunk 1.5%, Ausztriában 1.875%, az oldalrokonok stb. öröksége után a nálunk fizetendő 1.9%-kal szemben 2.5%, a vételi illeték pedig a 4.3%-kal szemben 5% lesz. A telekkönyvi bejegyzések után járó eredetileg 1/2%-ban megállapított, de még 1854. évben 25%-kal felemelt illetékhez az új rendelet még 25% rendkívüli pótlékot told.

II.

Az ingatlanok átruházása után járó illetékek kiszabásánál alapul szolgáló értékek ellenőrzése céljára s a kincstár érdekeinek megóvására, törvényszerű legkisebb értékek vannak megállapítva; az erre vonatkozó rendelkezéseket eddig az 1887. évi XLV. t.-cz. 4. §-a, illetve az ezen § 2. és 3. pontját hatályon kívül helyező 1911. évi X. t.-cz. §-a foglalták magukban. Ezek szerint a törvényszerű legkisebb érték:

1. földbirtoknál a kataszteri tiszta jövedelemnek 20-szoros összege;

2. házbéradó alá eső ingatlanoknál a házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelemnek: a) Budapest székesfővárosban 13-szoros

összege; *b)* általános házbéradó alá eső helyeken 12-szeres összege; *c)* másutt 9-szeres összege;

3. házosztályadó alá eső ingatlanoknál a házosztályadónak 60-szoros összege;

4. a részben házbéradó, részben házosztályadó alá eső ingatlanoknál a 2. és 3. pont szerint kiszámítandó értékek együttes összege;

5. a királyi kisebb haszonvételeknél a járadékadó alapjául vett jövedelemnek 15-szörös összege.

Az 1911. évi X. t.-cz. 2. §-a a legkisebb értéket nem emelte, hanem a házadóról szóló 1909. évi VI. t.-cz. 17. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően, a házbéradó alá eső házak legkisebb értékét a házbéradó alapjául eddig vett tiszta jövedelem helyett, a nyers jövedelem alapul vételével állapította meg.

Az új törvény II. fejezete az ingatlanok értékének megállapítását következőképen szabályozza: Az illetékek kiszabásánál a 4. § szerint az ingatlanok értéke: 1. adásvételeknél, ideértve a birói árveréseket is, a vételár a vevő által elvállalt összes mellékes szolgáltatások értékével együtt; 2. a szerzés egyéb nemeinél: *a)* jogügyleteknél a szerződésben kitüntetett, vagy az abban foglalt megállapodásokból kiderített, hagyatékoknál a hagyatéki leltárba felvett becsérték; *b)* az előbbi pontban meghatározott érték hiányában az illetékkötelezett felek által bevallott becsérték. Ezek a rendelkezések azonosak az 1887. évi XLV. t.-cz. 3. §-ának 1. és 2. pontja alatt felvett eddigi rendelkezésekkel.

Ha azonban egyes esetekben az 1. és 2. pontban említett értékek a helyi forgalom értékénél szembetűnően csekélyebbek, jogosítva van a kir. pénzügyigazgatóság (kir. közp. díj- és illetékkiszabási hivatal) az ingatlan értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítását követelni. Ez a rendelkezés részben már korábban is életben volt, de az 1887. évi XLV. t.-cz. által megszüntetett eljárást eleveníti fel s megadja a kincstárnak a jogot, hogy kétely esetén az 1. és 2. pont alatt meghatározott értékekkel szemben, az ingatlanok értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítását követelheti. Az a joga a kincstárnak az 1887. évi XLV. t.-cz. életbelépte előtt is megvolt azzal az eltéréssel, hogy az ingatlanok értékét nem hatósági szakértői becsú, hanem birói becsú alapján állapították meg, s csak azért mondott le erről a jogáról, mert a birói becslés hosszadalmas és költséges volt. De a

tapasztalat azt igazolta, hogy a becslést bizonyos esetekben mellőzni nem lehet. Vannak ugyanis olyan ingatlanok, amelyeknek értékükhöz képest elenyészően csekély az adójuk s vannak nagyértékű adómentes ingatlanok. Az ilyen ingatlanoknál a kincstár eddig teljesen ki volt szolgáltatva a felek önkényének, amennyiben kizárólag arra az értékre volt utalva, amelyet a felek bevallani jónak láttak. Ilyen esetekben ezentúl beáll az ingatlan értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítása.

Az 1. és 2. pont alatt meghatározott értékek mindenkor, tehát hatósági szakértői becslés esetén is csak akkor vehetők azonban az illetékkiszabásnál alapul, ha azok az 5. §-ban megállapított törvényszerű legkisebb értéknél nem csekélyebbek. Más esetben a törvényszerű legkisebb érték alapulvétele mellett kell az illetéket kiszabni, ha az nagyobb az 1. és 2. pont alatt meghatározott vagy a hatósági szakértői becslés útján megállapított értéknél. Ugyancsak a törvényszerű, legkisebb érték alapján szabandó ki az illeték akkor is, ha a 2. pontban felsorolt értékek feltüntetve nincsenek s az érték megállapításához szükséges adatok a felektől sem szerezhetők be, a pénzügyigazgatóság (központi díj- és illetékkiszabási hivatal) pedig a szakértői becslés alkalmazását nem találja szükségesnek. Ha különböző becsértékek állanak rendelkezésre, ezek közül mindig a legnagyobb veendő az illeték kiszabásánál alapul, még akkor is, ha szakértői becslés történt s ha már a legalacsonyabb becsérték is meghaladja a törvényszerű legkisebb értéket. Ezen rendelkezések azonosak az 1887. évi XLV. t.-cz. 3. §-ának két utolsó bekezdésében foglalt eddigi szabályokkal.

Az 5. § a törvényszerű legkisebb érték kiszámítására vonatkozó eljárást szabályozza.

A törvényszerű legkisebb érték, melyen alul az előző szakasz rendelkezése értelmében az illeték alapjául szolgáló értéket megállapítani nem szabad:

1. a földadó alá eső ingatlanoknál a kataszteri tiszta jövedelemnek:

- a)* általában harminczszoros összege;
- b)* szőlőknél ötvenkétszeres összege;

2. házbéradó alá eső ingatlanoknak, a házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelemnek:

- a)* Budapest székesfővárosban tizenhatszoros összege;
- b)* általános házbéradó alá eső helyeken tizenötszörös összege;

c) másutt tizenkétszeres összege;

3. házosztályadó alá eső ingatlanoknál a házosztályadónak kétszázszoros összege;

4. a részint földadó, részint házbéradó vagy házosztályadó, továbbá a részint házbéradó, részint házosztályadó alá eső ingatlanoknál az 1., 2. és 3. pont szerint kiszámítandó érték együttes összege.

Az ideiglenesen adómentes ingatlanok törvényszerű legkisebb értékének kiszámításánál az a jövedelem, illetőleg az a házosztályadó veendő alapul, mely jövedelem után az adó kivetendő volna, illetve amely házosztályadóval az ingatlan megterhelendő lenne, ha az ideiglenes adómentesség esete fenn nem forogna.

Az 5. § még megállapítja, hogy a törvényszerű legkisebb érték kiszámításánál azon évet megelőző évi adó alapjául szolgáló kataszteri illetve bérjövédelmet illetve azon évet megelőző évi házosztályadót kell alapul venni, amely évben a kincstár joga a kiszabandó illetékre nézve megnyílt.

A 6. § új intézkedést foglal magában és ezt az egyedüli kivételt állapítja meg, hogy az illeték megszabásánál a törvényszerű legkisebb érték, mely esetben mellőzhető (lebontás, elemi csapás).

A 7. § arra nézve tartalmaz rendelkezéseket, miképen kell megállapítani az értéket, ha az ingatlanok együttesen ruháztatnak át; e § két első bekezdése alatt felvett rendelkezések teljesen azonosak az 1887. évi XLV. t.-cz. 4. §-ában foglaltakkal.

Ellenben a 3. bekezdés alatti rendelkezés új: olyan esetben, midőn az együttesen átruházott ingatlanok valamelyikének értéke megegyezés (10. §) vagy szakértői becslés útján állapított meg, ezt az értéket a többi ingatlan törvényszerű legkisebb értékéhez hozzá kell adni.

A 8. § első bekezdése arról intézkedik, hogy az illetékegyenérték alá tartozó föld- és házbirtok értékéül az 5. §-ban megállapított értékösszegeket kell venni és az illetékegyenértéket ezen értékek alapul vétele mellett kell megszabni.

A második bekezdés az 1881. évi XXVI. t.-cz. 25. §-ban említett tudományos intézetek és köztanintézetek ingatlan javainak értékelésénél az eddigi mérveket érintetlenül hagyja.

A szakasznak utolsóelőtti és utolsó bekezdése új rendelkezéseket tartalmaz. Illetékegyenérték kiszabása céljából az illeték-

egyenértékköteles ingóvagyon értékét a fél bevallása alapján, illetve az ingóságok értékelésére vonatkozó általános szabályok rendelkezései értelmében kell megállapítani.

A 9. § első bekezdése alatt foglalt rendelkezés az 1887. évi XLV. t.-cz. 4. §-ából van átvéve, hogy t. i. az eddigi adóbizonyítványok helyett a törvény 5. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelő adóbizonyítványokat kell kiállítani.

A második bekezdés alatti rendelkezés új s az a célja, hogy az illetékköteles feleket az illeték megállapításához szükséges adatok beszolgáltatására szorítsa. Kimondja ugyanis, hogy a most említett bizonyítványon kívül az illetékköteles felek tartoznak az ingók és ingatlanok értékét lelkiismeretesen bevallani, s az illeték megszabásához szükséges egyéb adatokat is beszolgáltatni; amennyiben ennek a kötelezettségüknek felhívás daczára, a kitűzött határidő alatt eleget nem tennének, esetről-esetre az 1881. évi XXXIV. t.-cz. 10. §-ának b) pontja alatt megszabott bírsággal rovatnak meg.

A 10. § felújítása a bélyegilletékszabályok 74. §-ában foglalt határozatoknak, melyeket az 1887. évi XLV. t.-cz. helyezett hatályon kívül, — mégis azzal az eltéréssel, hogy a bírói becsű helyett, a hatósági szakértői becsüt lépteti életbe. Az erre vonatkozó eljárást és az alkalmazott becsűsök díját rendeleti úton fogják szabályozni.

Mielőtt azonban a szakértői becsű elrendezését a pénzügyigazgatóság (közp. díj- és illetékkiszabási hivatal) kérelmezné, köteles az ingatlan értékére nézve az illetékköteles féllel megállapodást megkísérelni.

Ennek a rendelkezésnek célja nyilván az, hogy a szakértői becsüt csak a legritkább esetben olyankor alkalmazzák, mikor az ingatlan értéke másként meg nem állapítható.

A becslés költségeit a kincstár abban az esetben viseli, ha annak eredménye a fél által bevallott értéket 10⁰/₀-nál többel nem haladja meg. Minden más esetben a költséget az illetékkötelezett fél viseli.

A költség közadók módjára hajtandó be.

Azt az időpontot illetőleg, amelytől fogva az ingatlanok értékének megállapítására vonatkozó ezen rendelkezések alkalmazandók, a törvény 12. §-a értelmében azokat alkalmazni kell mindazokban az esetekben, amelyekben az illeték a törvény hatálya alatt kerül elsőfokú kiszabás alá. A törvény ezen II. fejezetének

életbeléptetési idejét a 14. § szerint a pénzügyminister fogja rendelettel megállapítani, ami azonban eddig még nem történt meg. A II. fejezet rendelkezései tehát a megállapítandó *életbeléptetési idő után elsőfokú kiszabás alá kerülő összes adásvételeknél, egyéb jogügyleteknél és hagyatékoknál* alkalmazandók lesznek, habár ezen jogügyletek előbb jöttek létre, illetve az örökség korábban nyílt meg.

III.

A törvény III. fejezete a háboruban elesettek vagy annak következtében elhaltak hagyatékának illetékkedvezményezéséről rendelkezik. Emellett nemcsak méltányossági okok szólnak; magasabb államerkölcsi szempontok is megkövetelik, hogy az állam a hazáért hősi halált haltak hagyatéka után — a hagyatéka értékéhez képest — illetéket vagy egyáltalában ne, vagy pedig csak kisebb mértékben szedjen.

A 11. § szerint azoknak a katonai szolgálatot teljesítő személyeknek hagyatékai után, akik a háborúban elesettek, továbbá akik a háborúban szenvedett sebesülés vagy a katonai szolgálat folyamán szerzett betegség következtében elhaltak, amennyiben elhalálozásuk a békekötés napjától számítandó hat hónapon belül történt, valamint akik a háborúban eltűntek és holtá nyilvánítottak, — az egyenes leszármazók, továbbá a házastárs és a felmenők abban az esetben nem fizetnek semmiféle illetéket, ha a hagyatéka tiszta értéke 20,000 koronát meg nem halad; ha pedig a hagyatéka tiszta értéke 20,000 koronán felül van, de 50,000 koronát meg nem halad, a szabályszerű illeték $\frac{1}{4}$ részét, 50,000 koronán felüli, de 100,000 koronát meg nem haladó tiszta értékű hagyatékok után az illeték felét kell leróni.

A felsorolt körülményeket az tartozik igazolni, aki a kedvezményre igényt tart. A kedvezményeket hasonló feltételek fennforgása esetén alkalmazni lehet a háborút viselő szövetséges államok haderejéhez tartozó katonai személyek hagyatékaira is.

Végül a 11. § megállapítja, hogy az igényelhető kedvezmények szempontjából, kik tekintendők katonai szolgálatot teljesítőeknek.

A törvény ezen III. fejezete a törvény kihirdetésének napján, vagyis 1916. szeptember 28-án életbelépett és végrehajtása tárgyában a pénzügyminister az 1916. évi 114,800 számú körrendelettel

intézkedett. Eszerint a katonai szolgálatot teljesítő személyek hagyatékaira megállapított illetékkedvezményt, — amennyiben az arra való jogosultság a kir. adóhivatalhoz (állampénztárhoz) előterjesztett iratokból kitűnik, — hivatalból kell megállapítani.

Az esetben tehát, ha a kir. adóhivatal (állampénztár) a hagyatéki bíróság, kir. közjegyző, esetleg a községi előljáróságtól a hagyatéka megilletékezése céljából hozzá már beérkezett iratok alapján a kedvezmény jogosultságát fennforogni látja, köteles ezeket az illetékek felülvizsgálatára kirendelt tisztviselőhöz — teljes mentesség esetén törlési, részbeni mentesség esetén pedig kiszabási javaslattal felterjeszteni.

Ugyanez az eljárás követendő abban az esetben is, ha az illetékkedvezmény megállapítására vonatkozó igényeiket a jogosultak akár a hagyatéka bejelentéséről szóló beadványban, akár külön kérvényben terjesztik elő.

Ha a jogosultak az illetékkedvezményre vonatkozó igényeiket olyan hagyatékokra nézve kérik megállapítani, amely hagyatéka után az illeték már előíratott és esetleg már be is fizettetett, vagy a hagyatéki bíróságnál bélyegekben lerovatott, a kir. adóhivatal (állampénztár) köteles az ilyen kérvényeket a vonatkozó kiszabási iratok kíséretében a kir. pénzügyigazgatósághoz határozathozatal végett felterjeszteni, a kir. pénzügyigazgatóság pedig azokat az alábbi rendelkezések figyelembevételével mellett saját hatáskörében lehetőleg soron kívül elintézni.

Budapesten mindazon intézkedéseket, amelyeket a fentiek szerint a kir. adóhivatal és az illetékfelülvizsgáló köteles megtenni, a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal saját hatáskörében foganatosítja.

A jogosultak az illetékkedvezményre való igényeiket az örök-hagyó elhalálozása napjától számítandó 5 évi elévülési időn belül bármikor érvényesíthetik. A törvény 11. § harmadik bekezdésében említett hat havi határidő kezdőpontja hirdetmény útján rendeletileg később lesz közzétéve.

A törvény 11. §-ának 1. és 2. pontjában említett körülmények fennforgásának igazolására elegendő a katonai vagy polgári hatóság, vagy egészségügyi intézmény írásbeli közlése arról, hogy az örök-hagyó a háborúban elesett, vagy a háborúban szerzett sebesülés vagy katonai szolgálat folyamán szerzett betegség köz-

vetlen következménye folytán meghalt, esetleg a katonai hiteles veszteségi lajstrom, a személyazonosság kellő megállapítása mellett.

A 11. § 3. pontjában említett körülmény fennforgásának igazolására azonban szükséges a bíróság holttanylevelési jogerős határozata.

Az illetékkezdvezmény elnyerése céljából tett igénybejelentések bélyeg- és illetékmentesek. H.

Felsőbírósi határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

167. Az 1874. évi XXXV., illetőleg az 1886. évi VII. t.-cz. kifejezetten megjelöli azokat az eseteket, amely esetekben a kir. közjegyzői kamarák által hozott határozatok ellen a kir. Curiahoz felebbezésnek van helye; ez a határozat azonban, mely ellen a kir. ügyész és dr. K. B. czelldömölki kir. albiró felebbezése irányul, annál kevésbé tartozik ezen határozatok közé, mert az 1886. évi VII. t.-cz. 44. §-a az olyan határozatok ellen is kizárja a felebbezést, amelyekben a kir. közjegyzői kamara a kir. közjegyzőt vagy közjegyzői helyettest meginti avagy birsággal fenyíti, annál kevésbé lehet tehát felebbezni az olyan határozat ellen, amely a megintést vagy a birság alkalmazását mellőzi. A törvény által kizárt jogorvoslatokat, ezek szerint, a kir. közjegyzői kamara helyesen utasította vissza. (Curia 1916. augusztus 7. P. K. VI. 5127. sz.)

*

168. Oly esetben, midőn a női hozományt nem maga a nő, hanem helyette más adja, a hozományrendelet érvényességéhez közjegyzői okirat nem szükséges. (Curia 1916. máj. 4. P. III. 854/1916. sz.)

Hagyatéki eljárás.

169. Miután az örökhagyó vagy az örökös hitelezőjének kielégítése avagy követelésének dologi biztosítása az örökösödési eljárás keretében be nem vonható és az 1894: XVI. t.-cz. 3. és 36. §-aiban foglalt rendelkezésekre tekintettel a tkvi rendt. 74. §-a értelmében feltételes zálogjogot szerzett végrehajtató hitelezőnek a joga is csak az örökösödési eljárás megindítására szorítkozik, nem

férhet kétség ahhoz, hogy a hitelezőnek a perenkívüli örökösödési eljárás keretében ahhoz nincsen joga, hogy az öröklési jogból folyó kérdések mikénti rendezéséhez és így különösen ahhoz, hogy az örökösök között az osztály hogyan ejtessék meg és hogy ennek következtében a hagyaték kinek adassék bíróilag át, hozzászólhasson, amiből folyik, hogy a bírói átadó végzést sem támadhatja jogorvoslattal meg arészben, hogy a hagyaték miként adassék át. (Curia 1915. augusztus 29. 10593. sz.)

*

170. Az 1912. évi LIV. t.-cz. §-a által hatályában fenntartott 1894. évi XVI. t.-cz. 93. §-ának második bekezdése szerint hagyatéki zárlat elrendelése esetén az 1881. évi LX. t.-cz. 253. §-ának intézkedése az irányadó, a most felhívott törvényszakasz szerint pedig a végrehajtási törvénynek a zárgondnok jogaira és kötelesegeire, a zárgondnoki számadásokra, azok elintézésére, a zárlati költségek és díjak előlegezésére és megállapítására vonatkozó rendelkezései a hagyatéki eljárás során elrendelt zárlatok eseteiben is a dolog természetének megfelelően alkalmazandók;

mert a fennthivatkozott törvényhelyek rendelkezéseiből önként folyik, hogy a végrehajtási törvénynek a felfolyamodásokra vonatkozó rendelkezései s a hagyatéki zárlat és az ebből kifolyó kérdések fölött hozott bírósági végzések ellen benyújtott felfolyamodásokra is alkalmazandók;

mert a végrehajtási törvény 34. §-át hatályon kívül helyező 1912. évi LIV. törvénycikk 40. §-a szerint a másodbírósi végzése ellen további felfolyamodásnak csak a zárlat elrendelése tárgyában hozott végzés ellen van helye, a felfolyamodásokkal megátadott másodbírósi végzés azonban nem a zárlat elrendelése tárgyában hozatott. (Curia 1916. szeptember 12. 1286. sz.)

*

171. A peressé vált hagyaték biztosítása az 1912. évi LIV. t.-cz. 6. §-ának negyedik bekezdése szerint hatályában fenntartott 1894. évi XVI. t.-cz. 91. §-a értelmében csak az érdekelt feleknek, avagy azok bármelyikének kérelmére rendelhető el. Mint-hogy azonban ebben az irányban a felek részéről kérelem előterjesztve nem lett: téves a másodbírósi zárlat elrendelése, amely szerint a zárlatot a hagyatéki ingókra kérelem nélkül, tehát hivatalból rendelte el.

Özv. T. L.-né sz. V. E. a hagyaték tárgyalásánál olyan igényekkel lépett fel, amelyek nem örökösödési jogon alapulnak, ezek az igények tehát csakis rendes bírói úton érvényesíthetők és a hagyaték az átadását a leszármazó egyenes örökösök részére nem akadályozhatják.

Ugyancsak nem akadály a hagyaték átadásának az sem, hogy az özvegy az örökhagyó abbeli végakaratóval, amely szerint az örökhagyó a neje özvegyi jogát végrendeletileg korlátozta, megelégedve nincsen, hanem az egész hagyaték haszonélvezetét igényli: mert birói gyakorlatunk szerint olyan esetben, amikor a férj neje özvegyi jogát végrendeletileg szabályozza, s illetve korlátozza, a nő tartozik perrel fellépni az örökösökkel szemben avégett, hogy a végrendeletnek ez az intézkedése megszüntetessék.

Minthogy ezek szerint az elsőbiróság helyesen intézkedett úgy, hogy a leltározott ingókat is az örökösöknek átadta, az özvegyet pedig igényeivel a rendes perútra utasította, ugyanazért a másodbiróság végzésének megtámadott részét megváltoztatni és az elsőbiróság végzését helybenhagyni kellett; de minthogy az 1894. évi XVI. törvénycikk 81. §-a szerint a hagyaték átadásával egyidejűleg a bíróság a vitás özvegyi jog biztosításáról is gondoskodni köteles: ki kellett mondani azt is, hogy az ingók az özvegyi joggal terhelt adatként át a végrendeleti örökösöknek. (Curia 1916. augusztus 30. 4084. sz.)

*

172. A Ppé. 27. §-hoz képest most is irányadó az 1894. évi XVI. t.-cz. 124. §-ának 4-ik bekezdése értelmében a hagyaték átadása tárgyában (ir. t.-cz. 72. §-a) és illetőleg a hagyatéki vagyon tárgyainak árverés útján való eladása kérdésében (ir. t.-cz. 95. §-a) csakis annyiban van a másodbiróság végzése ellen további felfolyamodásnak helye, amennyiben a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatta. Minthogy azonban a fentforgó esetben a másodbiróság az elsőbiróság végzésének a hagyaték átadására, valamint a hagyatékhoz tartozó üzlet elárverezése iránt előterjesztett kérelem elutasítására vonatkozó részét helybenhagyta, a m. kir. Curia E. B. gyám felfolyamodását annyiban, amennyiben a másodbiróság végzésének ezek ellen a helybenhagyó részei ellen irányuló, visszautasította. (Curia 1916. aug. 10. 5329—1916. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

173. Eredeti érvénytelenség okából indított kitörlési kereset alapjául nem szolgálhat az a körülmény, hogy az a könyvkivonat, amelynek alapján a töröltetni kért zálogjog a felperes javára előjegyeztetett, a telekkönyvi rendelet szabályai szerint a zálogjog előjegyzésének elrendelésére alkalmas nem volt s arra az alaki jogszabályok szerint alapot nem szolgáltatott. (Curia 1916. febr. 15. 11039/1915. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

174. Az 1876 : XVI. t.-cz. 3. §-ának abból a rendelkezéséből, hogy a tanuknak képességgel kell birniok annak bizonyítására, hogy az örökhagyó személyében csalás vagy tévedés nem történt, okszerűen következik, hogy a tanuknak e szakaszban megkövetett képességüket nem a végrendelezkor a végrendelező környezetében lévő egyének egyszerű bemonadásából kell megszerezniök, hanem nekik már előzőleg saját észleleteikből merített meggyőződésük alapján kellett, hogy lett légyen tudomásuk arról, hogy a végrendelező valóban az a személy, aki végakaratót előttük kinyilatkoztatja. Nyilvánvaló tehát, hogy a törvény 3. §-ában, miként ez a 2. §-al való összefüggéséből is kitűnik, a tanuk tanuskodási képességére nézve végrendeleti érvényességi kelléket állít fel, mely mint ilyen kétség esetében csakis a végrendeleti tanukkal igazolható. (Curia 1915. decz. 28. 8117/1915. sz.)

*

175. Nem érdekelt végrendeleti tanu a község javára hagyományt rendelő végrendeletnél a községi bíró és esküdt. (Curia 1916. márcz. 1. 9390/1915. sz.)

*

176. Joggyakorlatunk értelmében az öröklésről való lemondást tárgvazó jogügylet különös alakszerűségekhez kötve nincsen. (Curia 1916. febr. 22. 9772/1915. sz.)

*

177. A bíróság abból, hogy az örökhagyó a végrendelezkor szeszől felhevült állapotban extravagánsan viselkedett, azt a következtetést vonta le, hogy az örökhagyó akaratát a végrendelezés alkalmával nem komolyan és nem jogügylet létesítésére irányuló szándékkal nyilvánította s ez alapon a végrendeletet érvénytelennek mondotta ki. (Curia 1916. febr. 22. 10,381/1915. sz.)

*

178. A végrendelezés oly alakszerű ügylet, amelynek összes tényálláselemei kizárólag az ügyleti kapcsolatba belevont személyek által kell, hogy megvalósuljanak. — Érvénytelen a végrendelet, ha a végrendelező által nem értett nyelven készült végrendeleti iratot a tanuk előtt ugyan, de nem végrendeleti tanu magyarázta meg a végrendelezőnek. — A végrendeleti tanu ebbeli minősége csak a végrendelet aláírása útján bizonyítható. (Curia 1916. április 12. 459/1916. sz.)

*

179. Az alperesnek mind a két irányú panasza alaptalan, mert az örökhagyónak 1894. évi július 7-én aláírt végrendelete 1891. évi július 9-én kelt záradékkal van ellátva s ugyancsak azon a napon adta át azt az örökhagyó megőrzés végett a kir. közjegyzőnek és így a végrendelet tételének napja 1894. évi július 9-ike, az örökhagyó tehát a fiókvégrendeletben a végrendelet keltét helyesen idézte.

Az örökösödési szerződésre alapított panasz pedig azért alaptalan, mert a felebbezési bíróság által megállapított tényállás szerint az örökhagyó, az alperes és a nagynénjük megállapodtak ugyan, hogy egymás javára, mindegyikük halála után pedig egy jótékony alap részére végrendeletnek, ehhez képest mindegyikük ilyen végrendeletet is tett s a végrendeleteket kicserélték, ezekkel a tényekkel szemben mégsem jött létre köztük örökösödési szerződés, mert örökösödési szerződést csak az 1876. évi XVI. t.-cz. 33. §-ban írt alakban kiállított okiratban lehet kötni, s ezt nem pótolja az, hogyha az örökösödési szerződést kötni szándékozó felek nyilatkozataikat külön végrendeletekben teszik meg s azokat egymásnak kölcsönösen átadják . . . (Curia 1916. szeptember 12. P. I. 3377. sz.)

*

180. A kötelesrészt természetben is meg lehet ítélni, ha a vele terhelt örökös ezt kéri s a kielégítésnek ez a módja a kötelesrésztre jogosultra nézve nem sérelmes. (Curia 1916. márcz. 8. 6950/1915. sz.)

*

181. A törvénytelen gyermeket anyja és ennek összes felmenői után a kötelesrésztre is jogosultnak kell tekinteni s ehhez való joga épen úgy, mint a törvényes leszármazóké, sem élők közötti ingyenes jogügylettel, sem halálesetre szóló rendelkezéssel nem csorbítható. (Curia 1916. ápr. 5. 10,609/1915. sz.)

*

182. A hagyatéki vagyon nem a felperesek és az örökhagyó közös törzsétől, hanem nagynénjüktől s ennek férjétől kapta s a felperesek nem is állították azt, hogy ennek a vagyonnak bármely része is közös törzsről hárult volna az ő és az örökhagyó nagynénjére. A dolog ilyen állásában az örökhagyónak vagyona szerzeményi vagyonnak tekintendő és pedig arra való tekintet nélkül, hogy ezt a vagyont ő élők közötti vagy halálesetre szóló ügylet útján szerezte-e, mért is tárgyaltan annak a felvetett kérdésnek az eldöntése, hogy a C) a. ügylet halálesetre szóló ügylet-e vagy sem, mert e kérdésnek bármilyen megoldása is az ügylet tárgyát tevő vagyonnak szerzeményi minőségén nem változtat. Az id. törv.

szab. 14. §-a értelmében a szerzeményi vagyonban a leszármazók hátrahagyása nélkül elhalt örökhagyó után a törvényi öröklési jog a hátramaradt hitvestársat illeti meg és pedig az állandó bírói gyakorlat szerint még akkor is, ha ez az örökhagyóval a házastársi együttélést bármikor is megszakította s erészben a vétkesség őt terheli. (Curia 1916. szept. 26. 3237. sz.)

*

183. Az a jogszabály, hogy az előre kapott érték osztályrabcsoportba és betudása a hátrahagyás idejében fennállott érték szerint történik, csak törvényes örökösödés esetében nyer feltétlenül alkalmazást. Ha azonban a betudást végrendelet vagy örökösödési szerződés rendeli el, akkor elsősorban a végrendelet akaratára s illetve a szerződő felek megállapodása irányadó arra nézve is, hogy a betudás milyen érték szerint eszközöltessék, s a felhívott jogszabály csak másodsorban, akkor nyerhet alkalmazást, ha a végrendelet, vagy az örökösödési szerződés csak a betudást rendeli el, de nem intézkedik egyúttal az iránt is, s magyarázat útján sem állapítható meg, hogy a betudás milyen értékben vitessék keresztül. (Curia 1916. október 3. 5486. sz.)

*

184. A bírói gyakorlatunk szerint oly esetben, amikor a férj neje özvegyi jogát végrendeletileg szabályozza s illetve korlátozza, a nő tartozik perrel fellépni az örökösökkel szemben avégett, hogy a végrendeletnek az az intézkedése megszüntetessék. (Curia 1916. aug. 30. 4084/916.)

*

185. Állandóan követett bírói joggyakorlatunk értelmében az özvegy özvegyi jogának érdemtelenség indokából bekövetkezett elenyészését nem csupán a leszármazók, hanem az összes érdekelt örökösök minden megszorítás nélkül vitathatják. Állandó bírói joggyakorlatunk az özvegyi jog megszüntét a nő érdemtelensége okából úgy a házassági együttélés ideje alatt, mint az özvegyesség tartama alatt folytatott olyan életmód miatt, mely a férj tartási kötelezettségének megszüntét eredményezi, minden esetben megállapítja és e részben nem tesz különbséget, vajjon az özvegy az özvegyi jogot hagyományjuttatás által végrendeletileg szabályozta-e vagy sem. Kivételt e részben csak az az eset képez, midőn az örökhagyó neje ezen vétkességéről a végrendelet tétele idejében tudott s ennek dacára nejét a végrendeletben részesítette, avagy arról a végrendelet tétele után tudomást szerzett és ennek ellenére végrendeletét hatályban fenntartotta. Az özvegy nem köteles visszatéríteni azt, amit a hagyatékából özvegyi jogának érdemtelenség

okából történt megszüntetéséig jóhiszeműen felhasználta. (Curia 1916. április 13. 924/1916. sz. és 1916. május 17. 1254/1916. sz. ítéletekből.)

*

186. Az alperes részéről felhívott id. törv. szab. 9. §-a és a kir. Curia 79. t. ü. h. mellett kifejlődött birói gyakorlat értelmében a házasságon kívül született gyermek anyjának képviselői jogán az anya testvérei után akkor is bír öröklési joggal, ha más oldalági örökös is hivatalosan van az öröklésre. Ez a birói gyakorlat a multa is kihatóan fejlődött ki s azok a kényszerítő okok, melyek e birói gyakorlatot létesítették, hatásukban most is fennállanak. Ezeknél fogva a kir. Curia a jelzett birói gyakorlat következményeként alperesnek e gyakorlattal ellentétes jogi állásponton lévő felülvizsgálati kérelmét elutasítandónak találja. De elutasítja a kir. Curia az alperes felülvizsgálati kérelmét annyiban is, amennyiben az a felperesnek örökbefogadására van alapítva, mert a felebbezési bíróság helyesen alkalmazta azt a jogszabályt, amely szerint az örökbefogadás nem szünteti meg sem a vérségi kapcsolatot, sem az ezen alapuló öröklési jogot.

De elutasítandó volt a felperes csatlakozási kérelme is, mert felperes öröklési igényét hosszú időn át és az alperes hibáján kívül nem érvényesítvén, az e mulasztása folytán felszaporodott elvont hasznokat a birói gyakorlat értelmében most már nem érvényesítheti. (Curia 1916. április 12. 531/1916. sz.)

*

187. Az örökbefogadási szerződés csak oly okból hatálytalanítható, amely az örökösödésből való kitagadásra is elegendő. (Curia 1916. április 12. 9999/915. sz.)

*

188. Az O. P. T. életbelépése előtt Erdélyben érvényben volt jogszabályok rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy az örökbefogadás az örökbefogadó utáni örökösödési jog megállapítása végett csak szerződés avagy végrendelet útján volt eszközölhető. (Curia 1915. jan. 13. 3287/1914. sz.)

*

189. Míg a magyar magánjog hatálya területén abban az esetben, mikor a kinevezett előörökös az utóörököst túléli, tehát az utóöröklés még be nem állott, az utóöröklési jog is megszűnt, hacsak a végrendeletből meg nem állapítható, hogy az örökhagyó akarata arra irányult, hogy abban az esetben, ha az általa kinevezett utóörökös az előörökös előtt halna meg, annak jogaiba örökösei lépjenek; addig az optkv 705., 537., 809. §-ainak rendelkezéseiből az következik, hogy az előörökös előtt elhalt utóörökös joga átszáll ennek örökösére. (Kolozsvári kir. ítélőtábla P. II. 920/4. 1915. sz.)

*

190. Az állandó birói gyakorlat értelmében a hozomány az örökös örökrészébe csak a törvényi öröklés esetében az osztályra bocsátással (collatio) kapcsolatban számítható be, amidőn tehát a leszármazó örökösök örökrészét az örökhagyó érvényes végrendelettel szabályozza, ez a szabályozás nem csupán az örökrész megállapítására, hanem arra nézve is irányadó, hogy a végrendelettel megállapított örökrészbe mi? jelesül a hozományul adott érték beszámíttassék-e? s ha e beszámítás tekintetében a végrendelet vagy az ezt módosító utóbbi halálesetre szóló hatályos rendelkezés nem intézkedik, a végrendelet alkotása után hozományul adott érték a végrendelettel megállapított örökrészbe csak abban az esetben számítható be, ha a hozomány annak adásakor a beszámítás kikötésével adatott át, vagy utóbb az örökhagyó és a hozományban részesülő gyermek között erre nézve érvényes megállapodás jött létre, E kikötés, illetve megállapodás hiányában ugyanis azt kell feltenni, hogy az örökhagyó a végrendelet megalkotása után adott értéknek a végrendelettel megszabott örökrészbe való beszámítását nem kívánta, hanem — ellenkező végrendelet hiányában — fenntartotta azt a végakarátát, hogy az örökös a részére végrendelettel hagyott örökrészt a végrendelet értelmében egészben, vagy beszámítás nélkül kapja meg. (Curia 1919. okt. 3. 3503. sz.)

*

191. A gyermek törvényes származását, amint az a Curia polgári jogegységi bizottságának 15. sz. a. hozott elvi jelentőségű határozatában ki van mondva — egyedül a férj van jogosítva megtámadni, ez a jog a férj örökösére pedig csak abban az esetben száll át, ha a férj a gyermek létezéséről tudomással nem birt, vagy ha a szükséges lépések megtételében akadályozva volt, követ-

kezőleg a férj ezt a személyéhez kötött jogát, halálestre szóló intézkedéssel sem ruházhatja át másra, és ez a jogszabály örökösödési perekben is alkalmazandó. (Curia 1916. okt. 4. 3959. sz.)

*

192. Az alapítványokról szóló törvényeink, jelesen az 1715. évi LXXIV., 1723. évi LXX., 1791. évi XXIII. és XXVI. törvény-cikkek rendelkezése szerint az iratoknál lévő végrendeletben körülírt alapítvány kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhet, s e törvényekben az ilyen természetű alapítványokra csak a főfelügyeleti jog van fenntartva, amiként ezt a m. kir. Curia 5856/1909. számú elvi jelentőségű határozatában kimondta és állandó joggyakorlatot képez.

Ebben a főfelügyeleti hatalomkörben az a jog, hogy a kormányt közreműködés is illeti meg, a jóváhagyás megadása által az alapítvány létesítésében, nemcsak benn nem foglaltatik, de a magyar alapítványi jognak hosszú történeti fejlődés folyamán kialakult rendszere, mely az 1791. évi XXIII. törvény-cikkekben és az 1791. évi XXVI. törvény-cikkeknek különösen 10. §-ában nyert betetőzést, a kormánynak ezt a közreműködési jogát az ilyen alapítványok létesítésében egyenesen kizárja. Ennek a rendszernek ugyanis az idézett törvényekben körülírt, a „*piae causae*“ fogalmi körébe eső alapítványok tekintetében a garantialis természetű elve az, hogy a főfelügyelet csak a már létrejött és az illetékes testületek kezelésébe jutott ilyen alapítványok fölött gyakorolható, s a főfelügyeletből folyó összes jogok a már létrejött alapítvány, illetve annak kezelése ellen érvényesítendőek. (Curia 1916. szept. 26. 5227. sz.)

*

193. A m. kir. Curia jogegységi tanácsának 13. számú polgári döntvénye.

Aki valamely ügyének ellátására maga helyett mást rendel ki, azért a kárért, amelyet a kirendelt az ügykörébe eső tennivalók teljesítésében harmadik személynek jogellenesen okoz, csupán saját vétkessége esetében felel. Ez a vétkesség nem forog fenn, ha a megbízó bebizonyítja, hogy a kirendeltnek megválasztásánál s amennyiben felügyeletre, utasításra, vagy a tennivalók teljesítéséhez eszközök nyújtására van szükség, ennél is a kellő gondosságot kifejtette, vagy hogy a kár a megbízónak a kellő gondossága kifejtése esetében is bekövetkezett volna.

Ez a szabály nem érinti azokat a külön eseteket, amelyeknél a tárgyi felelősséget külön törvény vagy külön birói gyakorlat állapítja meg. (1916. szeptember 28.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

194. Az 1868:XXIII. t.-cz. 21. §-ában említett hagyományok után ingatlan vagyónátruházási illetéket sem kell követelni. (11,593/1914. P. sz.)

*

195. Ha az okirat második példányára nincs rávezetve az a bizonyítvány, hogy az első példányon a szabályszerű illeték lerovatott, az illeték háromszorosán fölemelt összegben jogosan követelhető. Ha azonban a fél a szabályszerű lerovást később igazolja, az első példányon lerótt illeték beszámítandó. (8104/1915. P. sz.)

*

196. A jövedelmi adó kivetése azon az alapon történt, hogy a panaszosnak budapesti házrészéből 7076 K jövedelme van, amely jövedelem — az 1909 : X. t.-cz. 23. §-a értelmében — mint külföldön élő adókötelessel szemben háromszorosán számított és így a jövedelmi adót az adófelszólamlási bizottság 21,228 K adóalap után állapította meg. A panaszos azt vitatja, hogy miután neki 20,000 K-t meghaladó jövedelme nincs, szorzási művelettel pedig jövedelmet teremteni nem lehet, az 1914 : XLVI. t.-cz. 1. §-a szerint jövedelmi adóval meg nem róható. Tekintettel arra, hogy a most idézett törvény alkotmányos tárgyalásakor a pénzügyminister úgy nyilatkozott, hogy akinek 20,000 K-nál kevesebb jövedelme van, az is jövedelmi adót lesz köteles fizetni, ha a jövedelem háromszorosa eléri a 20,000 K-át, és figyelemmel arra, hogy az országgyűlés az 1914 : XLVI. t.-cz. 1. §-át ily értelmezés mellett szavazta meg, a panasznak helyet adni nem lehetett. Nem volt hely adható a panasz ama részének sem, mely a koronával szemben a márka árfolyamának nagy emelkedésére mutatva, a számítás megejtését a márka árfolyamának alapulvételével kéri, nem pedig azért, mert a jövedelmi adót az 1909 : X. és az 1914 : XLVI. t.-cz. értelmében a koronaérték alapulvételével kell megállapítani. (1530/1916. P. sz.)

*

197. Az 1909 : X. t.-cz. 1. §-a értelmében a jövedelmi adó alanya csak fizikai vagy jogi személy, esetleg külön kezelt vagyontömeg lehet. Minthogy pedig özv. B. S.-né, a panaszos meg nem czáfolt adata szerint, 1914. okt. 5-én, tehát az adóketést több mint egy évvel megelőzően meghalt, reá jövedelmi adó törvényes alapon nem volt kivethető. (3180/1916. P. sz.)

*

198. Nem lehetett a panasznak helyet adni, mert I. a vagyón-átruházási illeték, mint a vagyon és nem a jövedelem megszerzésével összekötött kiadás — az 1909 : X. t.-cz. 12. §-a értelmében — a jövedelmi adó alapjából le nem vonható; II. a meghatározott hivatali kiadással egybekötött járandóságok — az 1909 : X. t.-cz. 22. §-a szerint — csak ama részükben adómentesek, mely rész a rájuk háruló kiadások fedezésére szolgál, e résznek meghatározására pedig az adófelszólamlási bizottság esetleg becslés alapján is jogosult. (1872/1916. P. sz.)

*

199. A panaszos a jövedelmi adóval — az 1914 : XLVI. t.-cz. 1. §-a értelmében — csak akkor róható meg, ha összes jövedelme a 20,000 K-át meghaladja. Az 1909 : X. t.-cz. 4. §-ának és az előbb idézett törvényszakasznak egybevetett értelme szerint pedig az adókötelezettség eldöntése végett a 20,000 K összes jövedelem megállapításánál a külföldről származó jövedelmet is számításba kell venni, még akkor is, ha az a fennforgó viszonyosság folytán jövedelmi adó alá nem is vonható. Az pedig, hogy van-e panaszosnak az adóztatás alá vont 4400 K belföldi jövedelmen kívül külföldi jövedelme s ha van, az mennyi, az eddigi eljárás folyamán sem vizsgálat, sem megállapítás tárgya nem volt. Ily tényállás mellett a vitás ügy e helyütt végső fokon érdemlegesen el nem bírálható, miért is a rendelkező rész szerint kellett határozni. (1389/1916. P. sz.)

*

200. A férjével házassági életközösségben élő nő a jövedelmi adónak önálló alanya nem lehet. (4556/1916. P. sz.)

*

201. Ha az adóköteles a kamatteherbevallásban a tőkét és a kamatlábat helyesen tünteti fel, de a kamatok összegét tévesen kisebb összegben jelzi, a tényleg fizetett kamatok 10%-ának levonására van igénye. (5263/1915. P. sz.)

*

202. A közkereseti társaság egyes tagjai csak akkor tartoznak jövedelmi adót fizetni, ha az egyes tagok összes jövedelme a rájuk eső jutalékkal együtt meghaladja a 20,000 K-át, s nem akkor, ha a társaság jövedelme több 20,000 K-nál. (24859/1915. P. sz.)

*

203. Ha a férjével közös háztartásban élő feleség jövedelmét férje rendelkezésére nem bocsátja is, ez a jövedelem is a férj jövedelméhez számítandó. (25489/1915. P. sz.)

*

204. A férjével közös háztartásban élő nőnek jövedelme után akkor is a férj adózik, ha ennek egyéb adóköteles jövedelme nincs is. (2348/1916. P. sz.)

*

205. Az 1909. évi X. t.-cz. 3. §-a szerint az adókötelesnek jövedelméhez számítandó az a jövedelem, mely a vele közös háztartásban élő feleséget megilleti, és a feleség önállóan adózik, ha a házastársak között a házassági életközösség tartósan megszűnik, s a nő vagyonát nem a férj kezeli. Ezekből nyilvánvaló, hogyha a házasság a férj halála következtében megszűnik, a nő az ő jövedelmére nézve külön adóalannyá válik, és a férj hagyatéka adóalanyként felvételén, ennek adóalapjához az özvegy saját vagyonából való jövedelme hozzá nem számítható. S minthogy úgy a kincstári javaslatból, mint az örökösödési bizonyítvány tartalmából az tűnik ki, hogy a brassói ház nem elhalt Á. K., hanem a felesége tulajdonát képezte, s ennek közös használata is a férjnek 1915. évi májusban történt elhalálózásával megszűnt: joggal vitatják az örökösök, hogy ennek 5690 korona 90 fillérben felvett jövedelme az adóalapból levonassék. (3989/1916. P. sz.)

*

206. Az adó akkor is egyedül a férj, illetve a háztartás fejének terhére vetendő ki, ha az alapjául szolgáló jövedelemben a feleség, illetve a közös háztartásban élő tagok jövedelme is bennfoglaltatik. (27151/1915. és 1699/1916. P. sz.)

*

207. A férjével közös háztartásban élő nő terhére jövedelem-adó kivetésének helye nincs. (4556/1916. P. sz.)

*

208. A forrás megjelölése nélkül „egyéb jövedelem“ cím alatt jövedelmet megállapítani nem szabad. (21710/1915. P. sz.)

*

209. A panaszló az 1915. április 12-én elhunyt unokatestvérétől 91 drb pesti magyar kereskedelmi bank, 90 drb egyesült budapesti fővárosi takarékpénztári részvényt és 100 K egyéb értékű ingóságot örökölt s az örökölt értékpapírok illetékköteles értéke azon az alapon állapított meg 489,400 koronában, hogy a megnevezett pénzügyintézetek értesítése szerint ama részvények forgalmi értéke az örökhagyó halála idején darabonként 3400 K, illetve 2000 K volt.

A panaszló a kiszabott illetéket azon az alapon támadja meg, hogy miután a tőzsdei forgalomnak 1914. július 26-án beállott s még most is tartó szünetelése miatt a részvényeknek hivatalosan jegyzett árfolyama nem volt s a magánforgalomban egyes eladásoknál elért árak az illeték alapjának megállapításánál figyelembe nem vehetők, az örökölt részvényeknek 145,000 K-át kitevő névértéke, mely összeg a hagyatéki leltárban is becsértékül van felvéve, veendő azoknak illetékköteles értékéül.

A b. és ill. szab. 70. és 71. §-ai értelmében a tőzsdei forgalom tárgyát képező értékpapírok pénzértéke azon árfolyam szerint veendő fel, mely az államkincstár illetékkövetelési jogának megnyílta időpontjában jegyeztetik, ha pedig azon időpontban az árjegyzés elmaradt, az attól visszafelé számított három hónap alatt legközelebb történt árjegyzésnek megfelelő árfolyam az érték meghatározója.

Minthogy sem a most idézett törvényben, sem más jogszabályban nincs a tőzsdei forgalom tárgyát képező értékpapírok pénzértékének megállapítására vonatkozó különleges rendelkezés arról, hogy mi módon kell azt az értéket megállapítani akkor, ha az árjegyzés nemcsak az illetékkövetelési jog megnyílta napján, hanem attól visszafelé számított három hónap tartamán is az egész tőzsdei forgalomnak szünetelése folytán maradt el, a b. és ill. szab. 78. §-a azon rendelkezésének, hogy az örökösödési illeték tárgya az örökhagyónak tiszta hagyatéka és pedig a 74. § értelmében az örökhagyó halála idejében való érték szerint, az általános jogelvek alkalmazásával kell érvényt szerezni.

Általános jogelv az, hogy a vagyontárgyak értéke az az ár, mely azok adásvételi forgalmában kialakul. A bíróság a szóban levő értékpapírok azon értéke meghatározásánál, melylyel azok az örökhagyó halála idején birtak, teljes hitelt érdemlő bizonyítékul fogadja el annak a nagytekintélyű két részvénytársaságnak értesítését, mely részvénytársaságoknak nagy érdeke volt részvényeik forgalmát éber figyelemmel kísérni, és pedig annál inkább, mert azon árfolyam, mely az 1914. július 25-iki, a háború előtt utolsó

tőzsdenapon hivatalosan jegyeztetett, nem alacsonyabb az értesítésekben foglalt forgalmi értéknél, a panaszló pedig a névérték alapul vételét kívánja anélkül, hogy csak állítaná is, hogy az öröklés idejében az értékpapírok 3400 illetve 2000 koronánál kevesebb forgalmi értékkel birtak. (26615/915. P. sz.)

*

210. A panaszostól a községi jegyző által készített hagyatéki leltár után az 1914. évi XLIII. t.-cz. 1. § 1. b) pontjában megszabott illetéket követelik. A panaszos az illeték törlését kéri, mert a leltárra 72 fillér illetéket rótt le, s arra — a pénzügyminister 30886/1915. számú rendelet szerint is — ennél több illeték nem jár. A panasz alapos.

Az 1914. évi XLIII. t.-cz. rendelkezései ugyanis csak a polgári bíróságok előtti eljárásokban alkalmazhatók. A hagyatéki leltárakat pedig nem a bíróságok, hanem a községi hatóságok készítik, ezeket tehát a bírósági eljárásban készült jegyzőkönyveknek minősíteni nem lehet s épen azért a felmerülhető kételyek eloszlátása céljából adta ki a pénzügyminister is a fent említett rendeletet, amely szerint ezekre a leltárakra az eddigi szabályokat, vagyis az ill. dijj. hatályon kívül nem helyezett 65. tételének rendelkezéseit kell alkalmazni.

Ezen díjtétel szerint pedig a leletezett leltár helyesen volt bélyegezve. (24881/1915. P. sz.)

Közlemények.

A Magyarországi kir. közjegyzők országos egylete az Erdélyből menekült kir. közjegyzők segélyezéséhez hathatósan hozzájárult, amennyiben minden egyes menekült kir. közjegyzőnek, aki eziránt kérelmezett, a normális viszonyok helyreállításáig havonként 100 koronát egy évre kamatmentesen kölcsönözött, illetve amennyiben a körülmények ezt indokolták, ezen havikölcsönt 6 hónapra egy összegben előlegezte.

*

A december 1-én életbelépő új bélyegskála. (1916:XXVII. t.-cz. 1. §.)

I. Fokozat.

Illetékalap		Illetéktétel	
		K	f
	100 koronáig	—	10
100 koronán túl	150 "	—	20
150 "	300 "	—	40
300 "	600 "	—	80
600 "	900 "	1	20
900 "	1.200 "	1	60
1.200 "	1.500 "	2	—
1.500 "	1.800 "	2	40
1.800 "	2.400 "	3	20
2.400 "	3.000 "	4	—
3.000 "	4.500 "	6	—
4.500 "	6.000 "	8	—

6.000 K-án túl minden 3.000 K-tól 4 K többlet rovandó le, úgy hogy a 3.000 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

II. fokozat.

Illetékalap		Illetéktétel	
		K	f
	40 koronáig	—	20
40 koronán túl	80 "	—	40
80 "	120 "	—	60
120 "	200 "	1	—
200 "	400 "	2	—
400 "	600 "	3	—
600 "	800 "	4	—
800 "	1.600 "	8	—
1.600 "	2.400 "	12	—
2.400 "	3.200 "	16	—
3.200 "	4.000 "	20	—
4.000 "	4.800 "	24	—

4.800 K-án túl minden 1.600 K-tól 8 K többlet rovandó le, úgy hogy az 1.600 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

III. fokozat.

Illetékalap		Illetéktétel	
		K	f
	20 koronáig	—	20
20 koronán túl	40 "	—	40
40 "	60 "	—	60
60 "	100 "	1	—
100 "	200 "	2	—
200 "	300 "	3	—
300 "	400 "	4	—
400 "	800 "	8	—
800 "	1.200 "	12	—
1.200 "	1.600 "	16	—
1.600 "	2.000 "	20	—
2.000 "	4.400 "	24	—

2.400 K-án túl minden 800 K-tól 8 K többlet rovandó le, úgy hogy a 800 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

*

A katonai szolgálatot teljesítő egyének törvénytelen gyermekeire nézve az elismerés anyakönyvi feljegyzésének megkönnyítéséről a m. kir. ministerium 3154/1916. M. E. sz. rendelete következőképen intézkedik.

A törvénytelen gyermeknek katonai szolgálatot teljesítő vagy ily szolgálatot teljesítővel egy tekintet alá eső (1380/1915. M. E. számú rendelet 3. §-a) természetes atyja által történt elismerését a gyermek születési anyakönyvében az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 41. §-ának megfelelően akkor is fel lehet jegyezni, ha a természetes atya az elismerő nyilatkozatot személyesen élőszóval vagy általa kiállított és aláírt irat átadásával a katonai felsőbbség előtt tette és a katonai felsőbbség az élőszóval tett nyilatkozatot jegyzőkönyvbe foglalta, vagy a neki átadott iratot hitelesítette.

Ha a természetes atya törvénytelen gyermekét anyakönyvi feljegyzésre nem alkalmas alakban ismerte el és meghalt vagy holtan nyilvánított, a gyermek az anya vagy törvényes képviselőjük a lakóhely szerint illetékes királyi járásbiróság előtt a jelen rendeletben szabályozott eljárás útján kérheti az atyai elismerés megtörténtének birói megállapítását, feltéve, hogy a természetes atya az anyával a gyermek születése után házasságot kötött.

A kérelmet szóval vagy írásban az eljárásra illetékes kir. járásbírósnál vagy a kérelmező lakó- vagy tartózkodóhelyének állami anyakönyvvezetőjénél lehet előterjeszteni.

Ha visszautasításra nincs ok, a bíróság a tényállás felderítése és a szükséges bizonyítás felvétele iránt hivatalból intézkedik és ennek megtörténte után a kérelem felől végzéssel határoz. Ha bizonyítottnak találja az elismerést, ezt végzésében megállapítja, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja.

A kérelemnek helytadó végzést a jogerő feltüntetésével át kell tenni az illetékes anyakönyvvezetőhöz, aki azt, hogy a gyermeknek atyja által történt elismerését a bíróság e rendelet alapján megállapította, a végzés és a jelen rendelet számára hivatkozással a gyermek születési anyakönyvének „Utólagos bejegyzések“ rovatában feljegyzi és az utólagos házasság által történt törvényesítés megállapítása és anyakönyvi feljegyeztetése iránti eljárást hivatalból megindítja.

A végzés alapján fogantatosított anyakönyvi feljegyzésnek ugyanaz a hatálya, mint az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 41. §-a alapján történt feljegyzésnek. (1916. szept. 27.)

*

A moratorium jelenlegi állása. Az 1915. júliusban kiadott moratoriumfeloldó rendelet tudvalevőleg véglegesen megállapította azokat a terminusokat, melyeknek beálltával a különböző fajtájú, annak idején moratorium alá vont tartozások a moratorium alól fokozatosan felszabadulnak. Az *árútartozások* tekintetében ezirányban most a helyzet a következő: 1916. július 31-ére 100%-ig, vagyis teljesen felszabadultak azok az összes árútartozások (nyílt számlák és az árúhitelező birtokában levő árúváltók), melyek az eredeti megállapodás szerint bezárólag 1915. április 30-ig jártak le. Az 1915. májusi lejáratoknál 1916. július végén még feloldatlan maradt 10%, mely 1916. augusztusban volt fizetendő; az 1915. júniusi esedékességből ugyancsak 10%, melyet 1916. szeptemberben kellett lefizetni, végül az 1915. júliusi lejáratokból még feloldatlan maradt 20%, melyből 10% 1916. augusztusban, 10% pedig 1916. októberben volt fizetendő. Eszerint 1916. október végén az annak idején moratorium alá vont összes nyílt (váltóval nem fedezett) árútartozások, ugyszintén a fedezetül adott és az árúhitelező birtokában levő váltók 100%-ig, vagyis teljesen felszabadultak a moratorium alól.

Az árúhitelező által továbbadott árúváltó a váltót leszámított pénzüintézet kezében *pénzváltóvá* lesz és pénzüintézet részéről az ilyen váltónál csak a pénzváltókra irányadó szabályok szerint követelhető a törlesztés, vagyis — amennyiben nem a háború által közvetlenül érintett, eltérő rendelkezés alá eső, valamint erdélyrészi megyék és városok forognak szóban — következőképen: az 1915. január végéig lejárt váltókra 60%, az 1915. február—májusban lejárt váltókra 55%, az 1915. június—júliusban lejárt váltókra 50% már eddigelé követelhető volt. A fennmaradó összeg az 1914. október végéig lejárt váltóknál 1916. októberben volt esedékes, az 1914. november 1-én vagy később esedékessé váltó-papiroknál pedig 1916. novemberben követelhető.

*

Moratorium az erdélyrészi megyékre. A magyar királyi ministerium a román betörés által közvetlenül érintett adósok érdekében moratoriumi rendeletet bocsátott ki. A rendelet általában véve — egyes kivételekkel — a Maros balpartján fekvő erdélyi részeket helyezi a moratorium alá. Moratoriumban azok az adósok részesülnek, akiknek ezen a területen van az állandó üzleti telepük, üzemiük vagy gazdaságuk, vagy ilyenek hiányában állandó lakóhelyük (székhelyük). Idetartoznak természetesen azok is, akiknek ezt a telepüket vagy lakóhelyüket az ellenséges betöréssel járó események következtében el kellett hagyniok, vagy máshová áthelyezniök. Moratorium alá csak azok a pénztartozások esnek, amelyet augusztus 28-ika előtt keletkezett magánjogi jogcímen alapulnak (ideértve a kereskedelmi és váltóügyeket is), amennyiben a rendelet kibocsátása előtt lejártak, vagy azután, de november 30-ikánál nem későbbben járnak le. A halasztás három hónapi időre szól; ezt a három hónapot a tartozás lejártától (esedékességétől) kell számítani, ha pedig a tartozás augusztus 28-ika előtt már lejárt, augusztus 28-ától, úgy azonban, hogy a szeptember 1-e előtt lejárt tartozásoknál a halasztás november 30-áig bezárólag terjed. Ehhez képest például a november 30-án lejáráó váltó tekintetében a halasztás bezárólag 1917. évi február 28-áig terjed. A jöllehet augusztus 28-ika előtt kiállított, de november 30-ika után lejáráó váltó egyelőre nem esik halasztás alá, hacsak a ministerium újabb rendelettel a halasztást későbbi lejáratokra ki nem fogja terjeszteni. A halasztás tekintetében a rendeletnek

augusztus 28-áig visszaható ereje van, vagyis a rendelet életbelépése előtt lejárt tartozást úgy kell tekinteni, mintha már lejártától kezdve, és ha a lejárati augusztus 28-ika előtti időre esik, ettől a naptól kezdve a rendelet életbelépéséig is halasztás alá esett volna. Fontos ez abban a tekintetben, hogy e tartozásokra nézve a késedelemnek esetleg már bekövetkezett hatásai is elenyésznek, s az adókat úgy kell tekinteni, mintha nem esett volna késedelembe. A legnagyobb különbség a mostani erdélyrészi és az azelőtti országos moratorium közt az, hogy az új rendelet szerint a pénzügyintézeteknél akár folyószámlára, akár betéti könyvre elhelyezett betétek nem esnek moratorium alá, úgy hogy az evakuált területeiről menekült pénzügyintézeteknél elhelyezett betétekről is a betevő ugyanúgy rendelkezhetik, mint az ország más részében működő pénzügyintézeteknél elhelyezett betéteiről.

*

Vagyonközösség megszüntetése és moratoriumi rendelet. A közös ingatlan egyik társtulajdonosa vagyonközösség megszüntetése iránt indított pert tulajdonostársa ellen. Az elsőbíróság a keresetnek helyt is adott, a másodbíróság a keresetet elutasította. A kir. Curia a felperes felülvizsgálati kérelmének helyt adott s a felebbezési bíróság ítéletének megváltoztatásával az alperest annak tülésére kötelezte, hogy a peres felek közös tulajdonát tevő kert és házra nézve a vagyonközösség, a mindkét fél által kérhető nyilvános birói árverés útján megszüntetessék. Kimondotta azonban, hogy az árverés csak a 12000/1915. sz. I. M. E. moratoriumi rendelet 17. §-ában felállított korlátozás megszüntével kérelmezhető. A felebbezési bíróság a felperest egyedül azon az alapon utasította el keresetével, mert a jelen háborús viszonyok által befolyásolt gazdasági helyzet nem alkalmas az árverés sikeres keresztülvételére, s így a közösségnek keresettel szorgalmazott megszüntetése időnkivülinek mutatkozik. A kir. Curia a keresetet ez okból elutasíthatónak nem találta, mert a 12000/1915. I. M. E. sz. moratoriumi rendelet az ingatlanok nyilvános elárvereztetésére nézve — a háborús viszonyok miatt moratoriumi korlátozást állapít meg s csupán a 17. §-ában felsorolt kivételes esetekben engedi meg az elárverezést, amely esetek közt azonban a vagyonközösség megszüntetése céljából való árverés felsorolva nincs. Az a veszély tehát, amelyet a háborús viszonyok szülte gazdasági

pangás a vevők versenyére nézve előidéző, ezen kormányrendeletkezés által elhárítva lévén, — nem birhat jogos alappal egy oly birói rendelkezés, amely a keresetet, mint alkalmatlan időben folyamatba tett joglépést, ez okból érdemben is elutasítja, mert ennek a körülménynek csak az lehet a hatálya, hogy az ítéletben elrendelt, illetve megengedett birói árverés csak akkor lehessen kérhető, — amikor a háborús viszonyok megszüntével kibocsátandó kormányhatósági rendelet — a moratoriumot megszünteti, illetve az ingatlanok birói elárvereztetésére felállított korlátozást hatályon kívül helyezi. (P. IX. 3934/1916. sz.)

*

A magyar állami értékpapírok biztosítékul elfogadása.

A m. kir. ministerium 1916. évi 270/M. E. számú rendelete értelmében a budapesti értéktőzsde hivatalos forgalmának szünetelése alatt biztosítékul való elfogadásoknál az 1914. évi július 25. napja óta kibocsátott magyar állami értékpapírok közül

1. a különböző kibocsátású 6⁰/₀-os m. kir. állami járadékkölcsön kötvények (6⁰/₀-os hadikölcsön kötvények) a névérték 97⁰/₀-ával,
2. az 5¹/₂⁰/₀-os m. kir. állami járadékkölcsön kötvények (II. hadikölcsön) a névérték 90·80⁰/₀-ával,
3. a IV. hadikölcsönrel kibocsátott 5¹/₂⁰/₀-os m. kir. állami pénztárjegyek a névérték 92·20⁰/₀-ával,
4. az 1915. évi június 1-ji kelettel kibocsátott, 1918. évi június 1-én lejáró 5¹/₂⁰/₀-os m. kir. állami pénztárjegyek a névérték 97·40⁰/₀-ával,
5. az 1915. évi október 24-iki kelettel kibocsátott, 1918. évi május 1-én lejáró 5⁰/₀-os m. kir. állami pénztárjegyek a névérték 97⁰/₀-ával és
6. az 1916. évi augusztus 28-iki kelettel kibocsátott, 1919. évi október 1-én lejáró 5¹/₂⁰/₀-os m. kir. állami pénztárjegyek a névérték 97·40⁰/₀ ával értékelendők.

*

Harcztéren történt eltűnés megállapítása. (Honvédelmi minister 1916. évi 272,380. sz. rendelete.) A harcztéren elesettnek vagy eltűntnek csak az tekinthető, akinek eltűnése vagy eleste hivatalosan meg van állapítva. (Veszteségi lajstrom, póttest értesí-

tése stb.) Magánértesítések (idetartozik a Vöröskereszt tudakozó irodája is) nem szolgálhatnak ugyan alapul, mindazonáltal az illető községi előjárók forduljanak felvilágosításért, illetve a magánértesítés megerősítéseért az illető póttest parancsnokságához. Olyan értesítések, melyek nem az előjárósághoz, hanem közvetlenül a hozzátartozókhoz érkeznek (pl. tábori levelezőlap a harctérről), ha azokat a katonai parancsnokság küldötte és hivatalos bélyegzővel ellátta, s abban az elhalálozás ideje, helye és körülményei világosan meg vannak jelölve, hiteleseknek elfogadandók.

*

Egy vidéki közjegyzőhelyettes az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézethez azzal a kérelemmel fordult, hogy neki közjegyzőhelyettesi minőségben eltöltött ideje intézeti tagságának idejébe beszámíttassék. Az igazgatóság az ügyész indítványa értelmében, folyamodót kérelmével elutasította, mert annak az 1908. évi XL. t.-cikk 8. §-a 2-ik bekezdésében foglalt ama előfeltétele, hogy az ügyvédi gyakorlatról való lemondást követő időt közhivatalnoki minőségben kell eltölteni — hiányzik. Folyamodó 1909. augusztus 11-én lemondván, illetőleg töröltetvén az ügyvédi lajstromból, azóta állandóan közjegyzőhelyettesként működött, amely működési időtartam nem tekinthető közhivatalnoki minőségben eltöltött időnek.

*

Személyi hírek. *Dr. Lénárt Dezső* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Csongrádra, *dr. Zechmeister Alajos* erzsébetfalvai kir. közjegyzőhelyettes Szakolczára, *dr. Moldován Géza* zilahi ügyvéd Krasznára, *dr. Pálfy Gyula* margittai gyakorló ügyvéd Margittára és *dr. U. Szabó Lajos* hajduböszörményi gyakorló ügyvéd Hajduböszörménybe kir. közjegyzőkké neveztettek ki.

Dr. Bartha Ferencz turócszentmártoni kir. közjegyző Békésre, *dr. Amman Arnold* breznóbányai kir. közjegyző Turócszentmártonba és *dr. Puskás Béla* székelykereszturi kir. közjegyző Kiskunfélegyházára helyeztettek át.

Rezei Fábíus lugosi, *Nagy Bertalan* színérváraljai és *dr. Lüley Sándor* dunaföldvári kir. közjegyzők elhaláloztak.